

'PROLETAREC'

List za interese delavskega ljudstva.
Izhaja enkrat v mesecu.
Izdajatelj:

Jugoslovanska socialistična Zveza
v Ameriki.

Naročnina za celo leto v Ameriki...50c
Za Avstrijo.....3 krone

Naslov: "PROLETAREC",
683 Loomis St., Chicago, Ill.

'PROLETAREC'

Devoted to the interests of the
Laboring classes.

Published monthly by the "Slovenian
Socialist Association of America,"
at 683 Loomis St., Chicago, Ill.

Subscription rates 50c a year.
Advertisements on agreement.

Entered as second-class matter January 11th 1906
at the Post Office at Chicago, Ill., under the act of
Congress of March 3, 1879.

BOJ ZA NEODVISNOST!
V prilog "Industrial Workers of
the World"

Piše Fr. Petrič.

(Konec.)

Ako sledimo dobam, pojavom med delom in kapitalom, tedaj vidimo, da stojimo v dobi industrijske koncentracije, ki je samoumevno v službi privatne prosperitete — ameriških kapitalistov, trustovcev in da je morala nastati sledeč drug druzega v boju taka taktika tega, kakršna je za razmere z ozirom na uspehe merodajna.

Nastati je moral, kot logična posledica industrijskega — industrijskog unionizma; kakor je svoj čas napr. obrtniki sedila strokovna organizacija.

Zivljenske razmere v delavskem sloju in pa mogočna podjetja trustovcev so pokazale, kaj trust pomeni, in začel se je boj, ki ga tolmačijo, in se razлага od različnih političarjev na vse mogoče načine.

Ako vzamemo, da stoji ameriška industrija pod pokroviteljstvom Rockefellerja, Morgana, Goulda, Armourja in se nekaj tachih trustjanov, na vrhuncu tehničkih pripomočkov v načinu za proizvajanje, tedaj je pač umevno, da se o strokovni organizaciji ne da gogvoriti; ker je način proizvajanja splošen, ne sankcioniran. Vsledtega posamezna struja v stroki ni izgubila le način, ki se je zrcalil v strokovnem znanju, ki je imelo nekako "večvrednost" na delavskem trgu, temveč tudi smer bojevanja.

Industrialen preobrat je toraj izbrisal pomen "strokovno izurjenih" delavcev iz zgodovine in jih postavil k strojem za pomagače. Klasifikacija dela odpade in industrijski delavec — v večjem pomenu besede, stopa na površje.

V ti pozici se začne boj. Koncentrirana všeindustrija je vrgla stroko, konkurenco; naredila je malega in velikega trgovca odvisnega; trust gospodari absolutno čez vse! Republikansko misleči (t. j. svobodokonkurenčno) manji kapitalisti hočejo nasprotovati trustu. Ustanove si svoje tovarne in prodajajo blago pod "not in eny trust" itd. Toča to ne trpi dolgo. pride agent od trusta in kupi za dobro ceno tovarno.

Demokratsko misleči, manji trgovci in podjetniki se pridružajo čez trust; organizirajo se in skupno odpro tovarne, pivnice itd. Toda vseh pripomočkov, ki jih rabijo v svrhi vzdrževanja skupnega podjetja nimajo na razpolago. Rabí se plin, za katerega bi bilo treba tovarno; rabí se premog, a premogokop so v trustovskih rokah; rabí se številu drugih reči, brez katerih ni mogoče izvrševati obrti. Stranski za nabavo teh reči, iz rok sprostnega trusta o velike. Draginja, notranji nered in sitnosti so primorale cooperatore, da so še pravčasno prodali trustu vse vlagaj, ali pa napovedali bankrot.

Zahaja leta je šlo tacih cooperativnih podjetij mnogo na kant.

Na tak način si dela trust velino večjo strugo, po kateri mogočno dele s triumfi gospodarske neodvisnosti, neoziraje se, kdo je. In sedaj pridejo dečavi na vrsto. Leti so seveda raznega političnega "preprčanja". So republikane, so demokratje, socialisti, anarchisti, prohibisti, singeltaksarji itd.

Razredno zavednim spadajo socialisti in anarchisti.

Ni mi namen opisavati politično razmerje med delavci v Ameriki z ozirom na ekonomičen boj; saj ta politika je itak le pasivnega značaja — vsaj v takozv. "trades union" pod vplivom "Amer. Fed. of Labor" in pa "American Central Labor Union", — ki ima pa žal, v svoji "pasivnosti" mnogo pozitivnih pregreh, ki se zrealijo v indiferentnosti razrednega boja pri volitvah. Cela razprava se naslanja le na iznajditev ozir, proglašitev terminologije industrijske unije, ki je bila zasnovana po socialistih in anarchistih — članih eksekutivne "zapadne premogarske federacije" leta 1905 v mesecu juliju v Chicago, in ki se danes naziva "Industrial Workers of the World", ali "Svetovna zveza industrijskih delavcev".

Organizirano delo je vsled trusta, ker smo že preje rek'i, tudi občutilo posebne posledice koncentriranega kapitala — v konsumnem momentu.

Da si bi trust lahko (?) organizirano delo škaniral moralno — temu vendar ni tako; naobratno: povečuje z besedami organizacijo, češ, da je to lepo, da je delo organizirano in navidez spoštuje vse akcije, ki jih ta izvršuje. Pa od kdo?

Zato, ker se kapitalist zaveda, da je "strokovna unija" vsled industrijskega prevrata izgubila svojo smer v boju; ker se zaveda, da mu ne more škoditi dejanski v ničemur; da je podobna prikljenjenemu psu, ki ne more vgrizniti.

Vsled te brezskrbnosti je kapitalistu vedno malo mar, kadar pridejo zastopniki delavske "unije" in mu naznanijo skele.

Ni se ne brani vsprejeti depuracije in vse gre lahko prav gladko. Ako je zahteva za višjo plačo, se jo lahko podpiše; se hoče skrajšanje delavnega časa, se zgoditi istotako. Vse se zgodi, samo da ni delo in kapital, ki je tako lepo urejen, v nevarnosti. Kmalu po tistem pa je žena pri groceristu in v mesnicu, kakor pri izvoščku premoga izvedela, da so se podražila jajca, mo-

ka, mast, meso, pivo, vino, sladkor in t. d. In ker draginja zadene potem tudi tiste, ki imajo hiše, podražijo se najemnino.

Vse to so bili "uspehi", ki jih je izvojevala "strokovna organizacija" v industrijski dobi. Tožilo se je, a za vzroke se ni vedelo mnogo.

Z osnova industrijske unije se je še le prišlo v okom temi *neuspehom*, ki so se vedno proglašali "uspešnimi".

Bili so ti socialisti in anarchisti, ki so razkrili tajna svojstva nove moderne industrije, kakor tudi nje odsev z ozirom na delavski — produktivni sloj.

S primitivnim zasledovanjem so razkrili, da se je program starega boja preživel in program starega boja preživel in poiskali so pojavom vzroke. Iznašli so, da je "strokovna unija" ali sploh kaka federativna organizacija dela po staromodni taktiki malo pomembljiva v dobi modernega industrijskega.

Dognalo se je, da je nesmisel boriti se za skrajšanje delavnega časa ali večjo plačo, dokler je trg v posesti kapitalistov. Mesto te borbe pa se je vzelo načelo: "Labor is entitled to all it's produce" — t. j. "delo je opravičeno do vseh proizvodov".

V tem motu se zreči vsa iznajdba novodobnega boja za disložiranje trusta.

Gre se za kolektivizem. Gre se za izdelek, za tisto, kar smo izdelali, ustvarili; gre se torej: za razlastitev zasebnega kapitala v roke vseh. To se pravi: ne gre se za "moje", niti za "tvoje", ampak za "naše"; gre se za neodvisnost sploh! K motu bo seveda boja, da se njega vsebina enkrat realizira. Boj za realiziranje teh načel seveda ne bo brez žrtev, kajti dasiravno pridobiva "industrijsko unijo" vedno več pristašev, ostane konečno le še uprašanje: ali bodo trustovci, ta, za ljudstvo koristen načrt sprejeli brez ugovora, ali bo treba aktivnih nastopov, kakor "splošna" stavka ali "splošno" razredno revolucijo.

Tendenca "industrijske unije" je torej strogo revolucionarna, in vse akcije se bodo vršile krajevnim ozir, okolnim razmiram na rovaš. Člj te "unije" je boj na celi črti za absolutno združenja dela s produkti; združenje kapitala-produktov z delom. Ko se to zgodi, prestane zgodovina "z bojem" med delom in kapitalom, oboje postane eno: kolektivizem.

Samoumevno je, da bodo pri vršitvi tega košarnega dela nastati razni konflikti notri in — zunaj. Organizacija, ki je prevzela to delo, si je v svojem oficijelnem glasilu "Industrial Worker" dala motu proprio: organizacija, izobrazba, emancipacija. To pove vse! O "industrijski uniji" in nje pomenu bilo treba izdati brošuro, ki bi jo organizacija bržas rada založila in tiskala v slovenskem in hrvatskem jeziku. Naši sodruži naj bi se za to organizacijo splošno zanimali.

Slišal sem, da so Slovenci v Minnesoti in Washingtonu ustanovili nekaj lok. organizacij, ki spadajo pod centralo, ki ima svoj sedež v Chicagu. Za premogarje v Pensylvaniji je pa organizacija zato pri-

stopna, ker ne zahteva velike vstopnine.

Posameznih članov organizacija sicer ne jemlje notri, ker bi si stem oškodovala na preoblikem poslu, vzame pa, mislim, od 10 udov na prej. Kdor hoče več pojasnila, lahko piše na tred. tega fista.

ALI JE SOCIALIZEM PROTIV AMERIKI?

Spisal Veselko.

Ameriški meščanski politikarji trdijo, da je socializem za Ameriko nezmisel, ker so Zdr. drž. republika, v kateri je enaka svoboda za vse sloje — delavce in kapitaliste. Ti meščanski politikarji-republikanci in demokratje so včasih tako smeli, da pravijo, da obe stranki propagirati demokratizem in da sedanji zvezni državni zbor in senat, v katerima so sami republikanci in demokratje, delata vedno v smislu demokratičnih načel.

Taki so argumenti meščanskih politikarjev, kendar hočejo dokazati, da je socializem za Ameriko nepotreben in da je najboljše, če delavci ostanejo zvesti republikancem in demokratom.

Ali demokratizem je v ustih teh politikarjev le morska pena, nekak reklamski boben, s katerim hočejo zvabiti nevedne ljudi v svoj tabor.

Ako bi ti ljudje v resnici čutili demokratijo, potem ne bi delali tlako kapitalistom s tem, da zagovarjajo njih institucije, ampak bili bi socialisti.

Politični demokratizem je šel v veliki ameriški republike že zdavnaj raken zvižgat. Saj smo doživeli, da so jajne socialistične govornike že istotako preganjali, kateri v starj domovini. Tudi cenzuro, poštno cenzuro za časnike, ki niso vladli všeč, že tudi imamo. In voljno pravo v južnih državah je tudi obrezane. Torej o političnem demokratizmu se v veliki ameriški republike ne more več govoriti.

Kakšne so pa demokratične, enake človeške pravice na gospodarskem polju? Ali ni kapitalistična razredna vlada prav v Ameriki najbolj očitna. Ali ni na gospodarskem polju prava anarhija.

Se ni doča, ko je neki sodnik obsojal dva klavniška delavca v večmesečno ječo, ker sta v klavniči mesarskega kralja Armourja vzela odpadke v vrednosti 30 cent., ker je bila njiju plača tako majhna, da nista mogla preživeti svoje obitelji. Naobratno pa hodi znani milijonar in političar Walsh še dandanes svoboden po ameriški republike, da si je s svojim večmilijonskim bankrotom tudi kršil državni kazenski zakon malo hrue, kakor klavniška dečava, ki sta vzela odpadke v vrednosti 30 centov.

Nikjer nam pa razredno nasprotstvo ne sili tako v oči kakor na gospodarskem polju. Na eni strani se v rokah male peščice — trustjanov zbirajo milijoni, izprečani iz ameriškega ljudstva, na drugi strani je pa ogromna množica delavcev, ki hodi trkat na tvorniška vrata teh trustjanov za delo, da bi skromno preživela sebe in svojce.

Vseh teh nasprotstev pa meščanski politikarji-republikanci in demokratje ne vidijo, ker jih nočejo videti.